

Oplegnotitie intentieverklaring.

1. Inleiding:

Het bodem- en watersysteem vervult vele functies. Het verschaft voedsel, het biedt een natuurlijke weerstand tegen plagen en ziekten, het voorziet in drinkwater, het zuivert water, het houdt water vast, het bergt water, het kan voorzien in duurzame energie, het biedt een draagfunctie voor menselijke activiteiten (in toenemende mate ook ondergronds) en het speelt een rol in stofkringlopen. **Een vitaal bodem- en watersysteem is dan ook cruciaal voor zaken als de duurzame voedsel- en drinkwatervoorziening, de adaptatie aan de klimaatverandering, de bufferfunctie van het water, de toekomstige ruimtelijke inrichting van Nederland en het verminderen van de hoeveelheid CO₂ in de atmosfeer.**

Door de toegenomen ruimtevraag (ook ondergronds) en door allerlei vervuilende activiteiten staat de kwaliteit van het bodem- en watersysteem onder druk. Er is behoefte aan een overheid die de **balans bewaakt** tussen enerzijds het gebruik van het bodem- en watersysteem en anderzijds het behoud van de kwaliteit en vitaliteit van dat bodem- en watersysteem. **Juist deze balans met een koppeling tussen kwaliteit van de bodem, gebruik van de ondergrond en het mogelijk maken van ruimtelijk-economische ontwikkelingen staat centraal op de bestuurdersconferentie.**

2. Inhoud startconferentie 21 mei:

Op de startconferentie staat als insteek discussie over 3 beleidsvelden op de agenda :

- a) **Beleid met de ondergrond.**
In dit beleidsveld liggen grote kansen voor een samenhangend bodem en waterbeleid, wel zijn er nog wat vragen o.a. over verantwoordelijkheden en bevoegdheden en te hanteren instrumenten. In dit beleidsveld de plek voor het ontwikkelen van een bodemkansenbeleid, gericht op optimaal gebruik van de ondergrond, genereren van bodemenergie, ruimtelijk gebruik maken van de ondergrond (transport, berging, en ondergronds bouwen etc), met als randvoorwaarde het bewaken en verbeteren van de kwaliteit van de ondergrond. Het moet dus om duurzaam gebruik gaan, waar ook instrumenten voor moeten worden gemaakt.
- b) **Aanpak van grootschalige grondwaterverontreiniging.**
Er is evidente samenhang tussen het waterbeleid en de aanpak van grootschalige grondwaterverontreiniging. Om de doelstellingen vanuit het waterbeleid te kunnen verwezenlijken is afstemming met het bodembeleid noodzakelijk. Grootschalige grondwaterverontreiniging vormt soms een blokkade voor ruimtelijke ontwikkeling, met name omdat er onzekerheid is over de invloed en omvang en verantwoordelijkheid voor deze grootschalige grondwaterverontreiniging. Op bedrijventerreinen stagneren ontwikkelingen, omdat er door het door elkaar heen lopen van de pluimen geen helderheid over wie en in welke mate men schuldig eigenaar is en hoeveel de aanpak gaat kosten en tot hoever de verontreiniging zich uitstrekt? Er moeten instrumenten komen om deze blokkades te slechten. Gedacht wordt aan het loskoppelen van de aanpak van een puntbron en van de pluim en een andere financieringsmethode voor de pluimen, dit alles via een gebiedsgerichte aanpak. In deze gebiedsgerichte aanpak zijn ook kostenvoordelen te behalen, via bv. tijd geven voor natuurlijke afbraak.
- c) **Spoedlocaties.** Van rijkszijde bestaat de wens om locaties met daadwerkelijke humane risico's zo snel mogelijk aan te pakken voor 2010 en de ecologische en verspreidingsrisico's voor 2015. Met de bevoegde gezagen moet over een strategie overleg gevoerd worden. In de praktijk blijkt veelal dat de gezondheidsrisico's gering zijn. Ook zijn veel risico's op een relatief eenvoudige wijze te beheersen (opleggen gebruiksbeperving, afschermen bepaalde route b.v. door het aanbrengen van een ventilatiesysteem of het afdekken van een deel van de bodem). Er is een forse inspanning van de overheid nodig om door middel van locatiespecifiek onderzoek vast te stellen of daadwerkelijk sprake is van risico's voor de gezondheid van mensen en welke maatregelen genomen moeten worden om die risico's tenminste te beheersen. Er wordt daarbij gestreefd naar een uniforme onderzoeks aanpak met overzienbare consequenties

voor het beschikkingstraject. Deze aanpak moet snel geïnstrumentaliseerd worden en in relatie met de budgetverdeling leiden tot concrete afspraken in het convenant. Bij de budgetverdeling wordt overigens aangesloten op het al gestarte proces daarvoor.

3. Proces na de startconferentie van 21 mei:

Na de startconferentie is een stapsgewijs proces voorzien, dat uiteindelijk moet leiden tot de ondertekening van een convenant aan het eind van 2008 bij de slotconferentie in de week van de bodem:

- 1) **Op 21 mei 2008 wordt beoogd dat** de betrokken partijen een intentieverklaring tekenen. Deze dient om de gezamenlijkheid van het proces te bevestigen (enthousiasmerend), de inhoudelijke uitgangspunten voor het vervolgproces te accorderen (agenderend), het proces zelf te starten en vorm te geven en ook om het bodemkansenbeleid op de agenda te houden en te intensiveren.
- 2) **In juni en juli 2008.** Uitwerking van de inhoudelijke uitgangspunten en dilemma's in 4 regionale conferenties. Hierbij worden ook de gemeenten, die geen bevoegd gezag zijn, betrokken. De uitkomsten van deze ambtelijke conferenties zijn o.a. voorstellen voor bevoegdheidverdeling, inzet van instrumenten, wijziging van regelgeving en aanvaarding van andere taken en rollen alsmede concrete afspraken over de spoedlocaties. Deze output wordt voorgelegd aan de betrokken bestuurders van provincies, gemeenten en waterschappen en dient als input voor het opstellen van een convenant en vastleggen van de afspraken hierover. De regionale conferenties vinden plaats op :
 - 24 juni in Den Haag voor Zuid en Noord-Holland;
 - 26 juni in Zwolle voor Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel en Flevoland;
 - 1 juli in Nijmegen voor Gelderland en Utrecht;
 - 3 juli in Den Bosch voor Zeeland, Noord-Brabant en Limburg.Mogelijk en waarschijnlijk zijn er hierna nog meer specifieke bijeenkomsten nodig, bv. op het terrein van de ondergrond en het aanvaarden en verdelen van de verantwoordelijkheden daarbij.
- 3) **Augustus, September en Oktober 2008.** Afstemmen van de resultaten van het regionale overleg met de bestuurders en opstarten samenstellen convenant. Concept convenant moet eind september 2008 beschikbaar zijn om door de verschillende gremia geleid te kunnen worden. VROM betreft de andere Ministeries, met name EZ, LNV en V&W nadrukkelijk in het convenantstraject.
- 4) **Eind november/ begin december 2008.** Eindconferentie, waarbij een convenant wordt getekend met concrete afspraken over het beleid met de ondergrond (wie, wat en wanneer), afspraken over de aanpak van grootschalige grondwater verontreiniging en afspraken over de aanpak van spoedlocaties gekoppeld met een voorstel voor de allocatie van middelen.
- 5) **Voorjaar 2009.** Het toedelen van budgetten, mede op basis van het convenant.

Nu voorzienbare mogelijke Producten uit het proces (niet limitatief):

- a) Voorstel voor de verdeling op hoofdlijnen van bevoegdheden en verantwoordelijkheden bij de ondergrond, eventueel vergezeld van uitwerkingsvoorstellen voor aanpassing van de regelgeving.
- b) Afspraken over duurzaam gebruik van de ondergrond en toepassing van bodemenergie.
- c) Afspraken over de aanpak van grootschalige grondwaterverontreiniging, gekoppeld aan een fondsconstructie
- d) Concrete afspraken over de aanpak en inventarisatie van spoedlocaties, zonodig gekoppeld met aanpassing van regelgeving.
- e) Voorstel voor een verdeelsleutel van de budgetten, mede gebaseerd op het spoedlocatieprogramma.
- f) Afspraken over de aanpak van bedrijfsterreinen, stortplaatsen en landelijk gebied.